

Paulina Banaszak*

Zmiana trybu ścigania sprawcy przestępstwa zgwałcenia w świetle wyników badań aktowych**

1. WSTĘP

W niniejszym artykule zostały przedstawione szczegółowe wyniki badania aktowego przeprowadzonego w ramach projektu badawczego realizowanego w 2018 r. w Sekcji Prawa i Procesu Karnego Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie zatytułowanego „Ocena zmiany trybu ścigania sprawcy przestępstwa zgwałcenia. Analiza teoretyczno-empiryczna”. Z uwagi na to, że opracowanie podsumowujące przedmiotowy projekt badawczy jest opracowaniem bardzo obszernym, zostało ono podzielone na dwa odrębne artykuły naukowe. Pierwszy z nich dotyczył zmiany trybu ścigania sprawcy przestępstwa zgwałcenia w ujęciu teoretycznym¹. W artykule tym wskazano m.in. motywy, jakimi kierował się ustawodawca wprowadzając omawianą zmianę, przedstawiono poglądy przedstawicieli doktryny prawa karnego dotyczące przedmiotowej nowelizacji, a także omówiono wprowadzone komentowaną ustawą nowelizującą zmiany w sposobie przesłuchania pokrzywdzonych przestępstwem zgwałcenia. W niniejszym artykule skoncentrowano się natomiast na zaprezentowaniu wyników badania aktowego. Autorka oprócz odniesienia się do tego, co stanowiło główny przedmiot badania, a mianowicie do kwestii zmiany trybu ścigania sprawcy przestępstwa zgwałcenia i wpływie tej zmiany m.in. na liczbę popełnianych przestępstw oraz wysokość wymierzanych sprawcom kar, postanowiła również zwrócić uwagę na aspekty kryminologiczne takie jak chociażby: płeć, wiek czy wykształcenie sprawcy, a także charakterystykę pokrzywdzonych. Ponadto w artykule zostały również zawarte informacje dotyczące m.in. relacji pomiędzy postacią zamiaru towarzyszącego sprawcy a wysokością kary, która została mu wymierzona czy też wpływu przyznania się przez sprawcę do popełnienia czynu zabronionego na wysokość orzeczonej wobec niego kary. W opracowaniu znalazły się ponadto informacje nt. czasu trwania postępowania karnego w analizowanych sprawach,

* Mgr Paulina Banaszak jest asystentem w Sekcji Prawa i Procesu Karnego Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości oraz doktorantką w Katedrze Prawa Karnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, Polska, ORCID 0000-0002-7367-0860; e-mail: paulinabanaszak1305@op.pl

** Data zgłoszenia tekstu przez autorkę: 10.10.2018 r.; data przyjęcia tekstu do publikacji przez redakcję: 9.01.2019 r.

¹ P. Banaszak, *Zmiana trybu ścigania sprawcy przestępstwa zgwałcenia – analiza teoretyczna*, „Prawo w Działaniu” 2019/37, s. 42–77.

podmiotu składającego zawiadomienie o popełnieniu czynu zabronionego czy też o liczbie przesłuchań, którym poddano pokrzywdzonych.

2. PRÓBA BADAWCZA²

Przy ustalaniu próby badawczej w pierwszej kolejności sięgnięto do statystyki prawomocnych skazań za przestępstwo zgwałcenia.

Tabela 1	
Liczba prawomocnych skazań za przestępstwo zgwałcenia w poszczególnych latach (1990–2016)	
Rok	Liczba prawomocnych skazań
1990	627
1991	869
1992	897
1993	930
1994	1027
1995	914
1996	1032
1997	908
1998	987
1999	807
2000	776
2001	919
2002	971
2003	990
2004	1263
2005	1132
2006	865
2007	822
2008	887
2009	856
2010	773
2011	705
2012	723
2013	700
2014	631
2015	643
2016	684

Źródło: opracowanie własne.

² Informację o liczbie prawomocnych skazań za przestępstwo zgwałcenia w latach 1990–2012 zaczerpnięto z opracowania pt. *Atlas przestępczości w Polsce*, red. A. Siemaszko, wyd. 5, Warszawa 2015, s. 131–132; natomiast informacja o liczbie prawomocnych skazań za przestępstwo zgwałcenia w latach 2013–2016 pochodzi z Krajowego Rejestru Karnego.

Jak pokazuje powyższa tabela, liczba prawomocnych skazań za przestępstwo zgwałcenia kształtowała się różnie w poszczególnych latach. Najwięcej prawomocnych skazań za to przestępstwo nastąpiło w 2004 r. – aż 1263, co stanowi liczbę dwukrotnie wyższą od liczby skazań w roku 2014. Od 2004 r. nastąpił znaczący spadek liczby prawomocnych skazań za ten czyn zabroniony. Aby móc dokonać porównania stanu sprzed nowelizacji oraz stanu po jej wejściu w życie, a także sformułować ocenę zmiany trybu ścigania sprawcy przestępstwa zgwałcenia, zdecydowano się w ramach badania przeanalizować akta spraw, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2013 r. (czyli przed wejściem w życie nowelizacji, na mocy której uchylono art. 205 Kodeksu karnego³), oraz spraw, w których prawomocne skazanie za to przestępstwo nastąpiło w 2016 r., a zatem już po wejściu w życie analizowanej zmiany.

W następnej kolejności dokonano losowania próby z sądów okręgowych oraz z sądów rejonowych. Wylosowane sądy okręgowe to: Sąd Okręgowy w Częstochowie, Sąd Okręgowy w Gdańsku, Sąd Okręgowy w Gliwicach, Sąd Okręgowy w Katowicach, Sąd Okręgowy w Koninie, Sąd Okręgowy w Krakowie, Sąd Okręgowy w Łodzi, Sąd Okręgowy w Olsztynie, Sąd Okręgowy w Opolu, Sąd Okręgowy w Płocku, Sąd Okręgowy w Przemyślu, Sąd Okręgowy w Siedlcach, Sąd Okręgowy w Suwałkach, Sąd Okręgowy w Tarnowie, Sąd Okręgowy we Wrocławiu oraz Sąd Okręgowy w Zamościu. Do każdego z tych sądów zwrócono się z prośbą o nadesłanie akt jednej sprawy, w której prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2013 r. oraz akt jednej sprawy, w której prawomocne skazanie za to przestępstwo nastąpiło w 2016 r. Jeżeli natomiast chodzi o sądy rejonowe, to do badania wylosowano następujące sądy: Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim, Sąd Rejonowy w Bydgoszczy, Sąd Rejonowy w Chojnicach, Sąd Rejonowy w Cieszynie, Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w Gdańsku, Sąd Rejonowy w Gliwicach, Sąd Rejonowy w Grudziądzu, Sąd Rejonowy w Jędrzejowie, Sąd Rejonowy w Kluczborku, Sąd Rejonowy Kraków-Śródmieście w Krakowie, Sąd Rejonowy w Kwidzynie, Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie, Sąd Rejonowy w Łukowie, Sąd Rejonowy w Olsztynie, Sąd Rejonowy w Ostródzie, Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Sąd Rejonowy Jeżyce w Poznaniu, Sąd Rejonowy w Pułtusku, Sąd Rejonowy w Rzeszowie, Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie, Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowiecki, Sąd Rejonowy w Wadowicach, Sąd Rejonowy w Wejherowie, Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu oraz Sąd Rejonowy w Zabrze. Do każdego z tych sądów zwrócono się z prośbą o nadesłanie akt dwóch spraw, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2013 r. oraz dwóch spraw, w których prawomocne skazanie za to przestępstwo nastąpiło w 2016 r.

Łączna liczba spraw, które miały zostać poddane badaniu to 128 sprawy (32 sprawy z sądów okręgowych oraz 96 spraw z sądów rejonowych). Z uwagi na to, że w niektórych sądach toczyły się czynności, do których konieczne było korzystanie z akt spraw, a które miały zostać objęte badaniem, akta te nie mogły zostać nadesłane do Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości. Akta zostały nadesłane przez 14 sądów okręgowych (przy czym nie wszystkie sądy nadesłały akta dwóch

³ Ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2019 r. poz. 1950 ze zm.) – dalej k.k.

spraw) oraz przez 22 sądy rejonowe (przy czym nie wszystkie sądy nadesłały akta czterech spraw). Nadesłane akta w pierwszej kolejności poddano wstępnej selekcji pod kątem zgodności kwalifikacji prawnej czynu z tematem badania. W następstwie selekcji ustalono, że zgodność kwalifikacji prawnej czynu z tematem badania wystąpiła w 94 sprawach karnych, których akta trafiły do Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości. Taka też liczba spraw została poddana wszechstronnej analizie. Warto w tym miejscu podkreślić, że liczba przeanalizowanych spraw, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2013 r. jest zbliżona do liczby poddanych analizie spraw, w których prawomocne skazanie za to przestępstwo nastąpiło w 2016 r., albowiem liczba tych spraw z 2013 r. wyniosła 44, zaś liczba spraw z 2016 r. – 50. Dzięki temu, że liczby te są do siebie zbliżone, sformułowanie wniosków płynących z porównania stanu przed nowelizacją i stanu po jej wejściu w życie nie będzie obciążone błędem.

3. INFORMACJE MA TEMAT SPRAWCÓW I POKRZYWDZONYCH

Łączna liczba sprawców w przeanalizowanych w ramach przedmiotowego badania sprawach wyniosła 96, zaś liczba pokrzywdzonych przestępstwem zgwałcenia – 102.

Płeć sprawcy

Tabela 2 Płeć sprawcy		
Płeć sprawcy	Częstość	Procent
mężczyzna	95	98,9
Kobieta	1	1,1

Źródło: opracowanie własne.

W zdecydowanej większości spraw sprawcami przestępstwa zgwałcenia byli mężczyźni. Ich liczba wyniosła 95, co stanowi 98,9% wszystkich sprawców. Zaledwie jedna kobieta dopuściła się tego przestępstwa (1,1%).

Wiek sprawcy

Tabela 3 Wiek sprawcy		
Przedział wiekowy	Częstość	Procent
poniżej 20 lat	19	19,8
20–29 lat	34	35,4
30–39 lat	23	24,0
40–49 lat	12	12,5
50–59 lat	5	5,2
60–69 lat	3	3,1

Źródło: opracowanie własne.

Najwięcej sprawców przestępstwa zgwałcenia znajdowało się w przedziale wiekowym 20–29 lat, a ich liczba wyniosła 34, co stanowi 35,4%. 23 sprawców to osoby, które należą do przedziału wiekowego 30–39 lat (24%). 19 sprawców to osoby należące do przedziału wiekowego poniżej 20 lat (19,8%), zaś 12 osób znajdowało się w wieku od 40 do 49 lat (12,5%). Pięciu sprawców to osoby należące do przedziału wiekowego 50–59 lat (5,2%). Trzech sprawców w chwili popełnienia czynu zabronionego znajdowało się w przedziale wiekowym 60–69 lat (3,1%). Warto również wspomnieć, że najmłodszy sprawca przestępstwa zgwałcenia miał 16 lat, zaś najstarszy – 68 lat.

Obywatelstwo sprawcy

Obywatelstwo sprawcy	Częstość	Procent
polskie	92	95,6
bułgarskie	1	1,1
egipskie	1	1,1
tunezyjskie	1	1,1
ukraińskie	1	1,1

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowana większość sprawców to osoby z obywatelstwem polskim. Ich liczba wyniosła aż 92, co stanowi 95,6%. Wśród sprawców znalazła się także jedna osoba z obywatelstwem bułgarskim (1,1%), jedna z obywatelstwem egipskim (1,1%), jedna z obywatelstwem tunezyjskim (1,1%) oraz jedna z obywatelstwem ukraińskim (1,1%).

Wykształcenie sprawcy

Wykształcenie sprawcy	Częstość	Procent
brak	1	1,1
podstawowe	34	35,3
zasadnicze zawodowe	35	36,4
gimnazjalne	10	10,4
średnie	14	14,6
wyższe	2	2,2

Źródło: opracowanie własne.

Najwięcej sprawców (aż 35) to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, co stanowi 36,4%. Niewiele mniej osób – 34 to sprawcy z wykształceniem podstawowym (35,3%). 14 sprawców legitymowało się wykształceniem średnim (14,6%), zaś

10 – wykształceniem gimnazjalnym (10,4%). Zaledwie dwóch sprawców miało wykształcenie wyższe (2,2%). Tylko jeden sprawca był osobą bez wykształcenia (1,1%).

Źródło utrzymania/status sprawcy

Tabela 6 Źródło utrzymania/status sprawcy		
Źródło utrzymania/status sprawcy	Częstość	Procent
praca stała	29	30,1
praca tzw. dorywcza	29	30,1
przedsiębiorca	2	2,2
rolnik	3	3,3
emerytura	3	3,3
renta	3	3,3
uczeń	0	0
student	1	1,1
na utrzymaniu innej osoby	13	13,2
bezrobotny/zasilek	10	10,1
praca oraz renta	1	1,1
na utrzymaniu innej osoby oraz renta	1	1,1
brak danych	1	1,1

Źródło: opracowanie własne.

Dokładnie tyle samo sprawców utrzymywało się z pracy stałej, jak z tzw. pracy dorywczej (po 29 osób, co stanowi łącznie 60,2%), a 13 sprawców znajdowało się na utrzymaniu innej osoby (13,2%). Niewiele mniej osób (10) to osoby bezrobotne (10,1%). Wśród sprawców przestępstwa zgwałcenia znalazło się także trzech rolników (3,3%), trzy osoby otrzymujące emeryturę (3,3%), trzy osoby otrzymujące rentę (3,3%), a także dwóch przedsiębiorców (2,2%), jeden student (1,1%), jedna osoba utrzymująca się zarówno ze stałej pracy, jak i z renty (1,1%), a także jedna osoba, która znajdowała się na utrzymaniu innej osoby i jednocześnie otrzymywała także rentę (1,1%). Na temat źródeł utrzymania jednego ze sprawców brak jest danych (1,1%).

Czy skazany jest recydywistą?

Tabela 7 Czy skazany jest recydywistą?		
Czy skazany jest recydywistą?	Częstość	Procent
w rozumieniu art. 64 § 1 k.k.	5	5,5
w rozumieniu art. 64 § 2 k.k.	1	1,1
nie w rozumieniu art. 64 k.k.	45	46,7
nie	45	46,7

Źródło: opracowanie własne.

Wśród sprawców przestępstwa zgwałcenia znalazło się dokładnie tyle samo osób, które nie były recydywistami (45, co stanowi 46,7%), ile osób, które były recydywistami nie w rozumieniu art. 64 k.k. Pięciu sprawców to osoby będące recydywistami w rozumieniu art. 64 § 1 k.k. (5,5%). Zaledwie jeden sprawca to recydywista w rozumieniu art. 64 § 2 k.k. (1,1%).

Czy sprawca przyznał się do popełnienia czynu zabronionego?⁴

Tabela 8 Przyznanie się przez sprawcę do popełnienia czynu zabronionego		
Przyznanie się	Częstość	Procent
tak	20	18,7
nie	84	78,6
sprawca przyznał się częściowo	3	2,7

Źródło: opracowanie własne.

W 84 przypadkach sprawcy nie przyznali się do popełnienia przestępstwa zgwałcenia (78,6%). Zaledwie w 20 przypadkach mamy do czynienia z przyznaniem się sprawcy do popełnienia tego czynu zabronionego (18,7%). W trzech przypadkach (2,7%) natomiast sprawca przyznał się częściowo do popełnienia czynu zabronionego (np. przyznał się do tego, że obcował płciowo z pokrzywdzoną, ale nie do tego, że uczynił to, stosując wobec niej przemoc, groźbę bezprawną czy też podstęp).

Płeć pokrzywdzonego

Tabela 9 Płeć pokrzywdzonego		
Płeć pokrzywdzonego	Częstość	Procent
Mężczyzna	0	0
kobieta	102	100

Źródło: opracowanie własne.

Wśród pokrzywdzonych przestępstwem zgwałcenia znalazły się wyłącznie kobiety. Ich liczba wyniosła 102. Z uwagi na to, że wśród pokrzywdzonych nie znalazł się żaden mężczyzna, w dalszej części opracowania będzie mowa nie o „pokrzywdzonym”, lecz o „pokrzywdzonej”.

⁴ Uwzględniono liczbę czynów, których dopuścili się poszczególni sprawcy w ramach analizowanych spraw. Z uwagi na to, że w niektórych sprawach mamy do czynienia z więcej niż jednym czynnem sprawcy, mowa jest o 107 przypadkach. (Przyznanie się czy też jego brak odnoszono do każdego z czynów sprawcy, stąd liczba przypadków jest większa od liczby sprawców).

Wiek pokrzywdzonej

Tabela 10 Wiek pokrzywdzonej		
Wiek pokrzywdzonej	Częstość	Procent
poniżej 20 lat	36	35,3
20–29 lat	33	32,4
30–39 lat	16	15,7
40–49 lat	7	6,9
50–59 lat	5	4,9
60–69 lat	4	3,9
70–79 lat	0	0
80–89 lat	1	0,9

Źródło: opracowanie własne.

Najwięcej pokrzywdzonych należało do przedziału wiekowego poniżej 20 lat. Takich osób było 36, co stanowi 35,3%. Niewiele mniej, bo 33 osoby (32,4%) należały do przedziału wiekowego 20–29 lat. 16 pokrzywdzonych zakwalifikowano do przedziału wiekowego od 30 do 39 lat (15,7%). Siedem osób to pokrzywdzone, które należy zaliczyć do przedziału wiekowego 40–49 lat (6,9%). Pięć osób należało do przedziału wiekowego 50–59 lat (4,9%), zaś cztery ofiary to osoby, które trzeba zaliczyć do przedziału wiekowego 60–69 lat (3,9%). Jedna pokrzywdzona należała natomiast do przedziału wiekowego 80–89 lat (0,9%). Warto podkreślić, że najmłodsza ofiara przestępstwa zgwałcenia miała 7 lat, zaś najstarsza 82 lata. Na uwagę zasługuje również fakt, że wśród pokrzywdzonych aż 16 osób to osoby poniżej 15. roku życia (15,7% wszystkich pokrzywdzonych).

Obywatelstwo pokrzywdzonej

Tabela 11 Obywatelstwo pokrzywdzonej		
Obywatelstwo pokrzywdzonej	Częstość	Procent
polskie	101	99,1
brytyjskie	1	0,9

Źródło: opracowanie własne.

Niemalże wszystkie pokrzywdzone to obywatelki Polski. Ich liczba wyniosła 101, co stanowi 99,1% wszystkich pokrzywdzonych. Wśród pokrzywdzonych przestępstwem zgwałcenia znalazła się także jedna osoba z obywatelstwem brytyjskim (0,9%).

Relacja sprawca – ofiara⁵

W zdecydowanej większości przypadków sprawcami przestępstwa zgwałcenia byli znajomi ofiar. Z taką sytuacją mamy do czynienia w 39 przypadkach,

⁵ Uwzględniono tu relacje zachodzące pomiędzy każdym ze sprawców a każdą z ofiar.

Tabela 12 Relacja sprawca – ofiara		
Relacja sprawca – ofiara	Częstość	Procent
mąż/zona	16	15,4
osoba pozostająca w faktycznym pożyciu	9	8,6
rodzic/dziecko (w tym adoptowane)	7	6,8
inny członek rodziny	5	4,8
znajomy	39	37,5
obcy	28	26,9

Źródło: opracowanie własne.

co stanowi 37,5%. Osoby obce wobec ofiar były sprawcami przedmiotowego czynu zabronionego w 28 przypadkach, co stanowi 26,9%. W 16 przypadkach sprawcą przestępstwa zgwałcenia był mąż ofiary, co stanowi 15,4%. W dziewięciu przypadkach sprawcą była osoba pozostająca z ofiarą w faktycznym pożyciu (8,6%), zaś w siedmiu przypadkach między sprawcą a ofiarą wystąpiła relacja, którą można określić jako relację rodzic/dziecko (w tym także dziecko adoptowane), co stanowi 6,8%. W pięciu przypadkach (4,8%) przestępstwa zgwałcenia dopuścił się inny niż mąż/zona oraz rodzic/dziecko członek rodziny (w czterech przypadkach był to brat pokrzywdzonej, w jednym przypadku – jej ojczym).

4. INFORMACJE NA TEMAT CZYNÓW ZABRONIONYCH, KTÓRYCH DOPUŚCILI SIĘ SPRAWCY ORAZ TOCZĄCYCH SIĘ PRZECIWKO NIM POSTĘPOWAŃ KARNYCH

Forma stadialna czynu zabronionego⁶

Tabela 13 Forma stadialna czynu zabronionego		
Forma stadialna	Częstość	Procent
przygotowanie	0	0
usiłowanie	21	19,6
dokonanie	86	80,4

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowana większość sprawców dopuściła się przestępstwa zgwałcenia w formie dokonania. Taka sytuacja miała miejsce w 86 przypadkach⁷, co stanowi 80,4%. W 21 przypadkach mamy natomiast do czynienia z usiłowaniem dokonania zgwałcenia (19,6%).

⁶ Uwzględniono liczbę czynów, których dopuścili się poszczególni sprawcy w ramach analizowanych spraw. Z uwagi na to, że w niektórych sprawach mamy do czynienia z więcej niż jednym czynem sprawcy, jest mowa o 107 przypadkach. (Formę stadialną odnoszono do każdego z czynów sprawcy, stąd liczba przypadków jest większa od liczby sprawców).

⁷ Uwzględniono liczbę czynów, których dopuścili się poszczególni sprawcy w ramach analizowanych spraw. Z uwagi na to, że w niektórych sprawach mamy do czynienia z więcej niż jednym czynem sprawcy, jest mowa o 107 przypadkach. (Formę stadialną odnoszono do każdego z czynów sprawcy, stąd liczba przypadków jest większa od liczby sprawców).

Forma zjawiskowa czynu zabronionego

Tabela 14
Forma zjawiskowa czynu zabronionego

Forma zjawiskowa	Częstość	Procent
sprawstwo pojedyncze	100	93,6
współsprawstwo	7	6,4
sprawstwo kierownicze	0	0
sprawstwo polecające	0	0
podżeganie	0	0
pomocnictwo	0	0

Źródło: opracowanie własne.

W zdecydowanej większości przypadków sprawcy dopuścili się przestępstwa zgwałcenia w formie sprawstwa pojedynczego. Z sytuacją taką mamy do czynienia w 100 przypadkach, co stanowi 93,6%. Ze współsprawstwem zaś mamy do czynienia w siedmiu przypadkach (6,4%)⁸. W analizowanych sprawach ani razu nie wystąpiło sprawstwo kierownicze, sprawstwo polecające, podżeganie ani pomocnictwo.

Liczba ofiar, wobec których dany sprawca dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary

Tabela 15
Liczba ofiar, wobec których dany sprawca dopuścił się czynu zabronionego pod groźbą kary

Liczba ofiar	Częstość	Procent
1	93	96,7
2	2	2,2
3	0	0
4	0	0
5	0	0
6	0	0
7	1	1,1

Źródło: opracowanie własne.

Zdecydowana większość sprawców (aż 93) dopuściła się czynu zabronionego, jakim jest przestępstwo zgwałcenia, tylko wobec jednej pokrzywdzonej, co stanowi 96,7% wszystkich sprawców. Dwóch sprawców dopuściło się czynu zabronionego na szkodę dwóch pokrzywdzonych, co stanowi 2,2% sprawców. Jeden sprawca dopuścił się czynu zabronionego na szkodę siedmiu pokrzywdzonych (1,1% sprawców).

⁸ Uwzględniono liczbę czynów, których dopuścili się poszczególni sprawcy w ramach analizowanych spraw. Z uwagi na to, że w niektórych sprawach mamy do czynienia z więcej niż jednym czynem sprawcy, jest mowa o 107 przypadkach. (Formę zjawiskową odnoszono do każdego z czynów sprawcy, stąd liczba przypadków jest większa od liczby sprawców).

Zmiany w drugiej instancji

Tabela 16 Zmiany w drugiej instancji	
Zmiany w drugiej instancji	Częstość
brak zmian	50
zmiana kwalifikacji prawnej	2
brak apelacji	36
obniżenie wysokości wymierzonej kary	3
brak informacji o tym, czy była apelacja	2
zmiana kwalifikacji prawnej i jednocześnie obniżenie wysokości wymierzonej kary	1

Źródło: opracowanie własne.

W 50 przypadkach brak było zmian w drugiej instancji. W dwóch przypadkach sądy drugiej instancji dokonały zmiany kwalifikacji prawnej przyjętej w pierwszej instancji. W 36 przypadkach nie wniesiono apelacji. W trzech przypadkach doszło do obniżenia przez sąd drugiej instancji wysokości wymierzonej wobec sprawcy kary. W dwóch sprawach brak jest informacji odnośnie do tego, czy została wniesiona apelacja. W jednej sprawie nastąpiła zmiana kwalifikacji prawnej i jednocześnie doszło także do obniżenia wysokości kary wymierzonej w pierwszej instancji.

Czas trwania postępowania przygotowawczego

Tabela 17 Czas trwania postępowania przygotowawczego			
Czas trwania postępowania przygotowawczego – 2013 r.	Częstość	Czas trwania postępowania przygotowawczego – 2016 r.	Częstość
do 1 miesiąca	3	do 1 miesiąca	2
od powyżej 1 miesiąca do 2 miesięcy	6	od powyżej 1 miesiąca do 2 miesięcy	4
od powyżej 2 miesięcy do 3 miesięcy	11	od powyżej 2 miesięcy do 3 miesięcy	15
od powyżej 3 miesięcy do 4 miesięcy	10	od powyżej 3 miesięcy do 4 miesięcy	6
od powyżej 4 miesięcy do 5 miesięcy	6	od powyżej 4 miesięcy do 5 miesięcy	7
od powyżej 5 miesięcy do 6 miesięcy	5	od powyżej 5 miesięcy do 6 miesięcy	5
od powyżej 6 miesięcy do 7 miesięcy	2	od powyżej 6 miesięcy do 7 miesięcy	2
od powyżej 7 miesięcy do 8 miesięcy	1	od powyżej 7 miesięcy do 8 miesięcy	2
od powyżej 8 miesięcy do 9 miesięcy	1	od powyżej 8 miesięcy do 9 miesięcy	3
od powyżej 9 miesięcy do 10 miesięcy	0	od powyżej 9 miesięcy do 10 miesięcy	1
od powyżej 10 miesięcy do 11 miesięcy	0	od powyżej 10 miesięcy do 11 miesięcy	0
od powyżej 11 miesięcy do 12 miesięcy	0	od powyżej 11 miesięcy do 12 miesięcy	1
1 rok i 2 miesiące	1	1 rok i 2 miesiące	1
		1 rok i 11 miesięcy	1

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku spraw, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2013 r., postępowanie przygotowawcze trwało najczęściej od ponad 2 miesięcy do 3 miesięcy. Z taką sytuacją mamy do czynienia w 11 sprawach. W 10 przypadkach postępowanie przygotowawcze trwało natomiast od ponad 3 miesięcy do 4 miesięcy. W trzech sprawach postępowanie przygotowawcze zakończyło się przed upływem 1 miesiąca od jego wszczęcia, przy czym warto wskazać, że najkrótszy czas jego trwania to 22 dni. Najdłużej prowadzone postępowanie przygotowawcze trwało natomiast 1 rok i 2 miesiące.

Natomiast jeżeli chodzi o sprawy, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2016 r., to postępowanie przygotowawcze, podobnie jak w przypadku spraw z 2013 r., trwało najczęściej od ponad 2 miesięcy do 3 miesięcy. Z taką sytuacją mamy do czynienia w 15 przypadkach. W dwóch sprawach postępowanie przygotowawcze zakończyło się przed upływem 1 miesiąca od jego wszczęcia, przy czym podkreślenia wymaga fakt, że najkrótszy czas jego trwania to zaledwie 2 tygodnie. Najdłużej prowadzone postępowanie przygotowawcze trwało natomiast 1 rok i 11 miesięcy.

Analiza czasu trwania postępowania przygotowawczego w sprawach, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2013 r., oraz w sprawach, w których skazanie to nastąpiło w 2016 r., może prowadzić do wniosku, że zmiana trybu ścigania sprawcy tego przestępstwa w żaden sposób nie wpłynęła na skrócenie czasu trwania postępowania przygotowawczego. Jak już wyżej wskazano, zarówno w sprawach z 2013 r., jak i w sprawach z 2016 r. postępowanie przygotowawcze trwało najczęściej od ponad 2 miesięcy do 3 miesięcy. Najkrótszy czas trwania postępowania przygotowawczego w sprawach z 2013 r. oraz w sprawach z 2016 r. był podobny – odpowiednio 22 dni i 2 tygodnie.

Źródło informacji o popełnionym przestępstwie⁹

Tabela 18 Źródło informacji o popełnionym przestępstwie			
Źródło informacji o popełnionym przestępstwie – 2013 r.	Częstość	Źródło informacji o popełnionym przestępstwie – 2016 r.	Częstość
sama pokrzywdzona	28	sama pokrzywdzona	29
rodzice pokrzywdzonej	8	rodzice pokrzywdzonej	9
rodzeństwo pokrzywdzonej	3	rodzeństwo pokrzywdzonej	1
inny niż rodzice i rodzeństwo członek rodziny	2	inny niż rodzice i rodzeństwo członek rodziny	1
partner pokrzywdzonej	2	partner pokrzywdzonej	0
sprawca	1	Sprawca	0
przypadkowa osoba, która widziała zdarzenie	2	przypadkowa osoba, która widziała zdarzenie	2

⁹ Chodzi o osobę, która powiadomiła policję o popełnieniu przez sprawcę przestępstwa zgwałcenia.

Tabela 18 cd. Źródło informacji o popełnionym przestępstwie			
Źródło informacji o popełnionym przestępstwie – 2013 r.	Częstość	Źródło informacji o popełnionym przestępstwie – 2016 r.	Częstość
przypadkowa osoba, która słyszała wołanie pokrzywdzonej o pomoc	2	przypadkowa osoba, która słyszała wołanie pokrzywdzonej o pomoc	2
inne ¹	4	inne ²	6

¹ W dwóch przypadkach był to lekarz ze szpitala, do którego trafiła pokrzywdzona, w jednym pedagog szkolny, a w jednym – matka zastępcza.

² Były to następujące osoby: lekarz ze szpitala, w którym przebywała pokrzywdzona, recepcjonistka z hotelu, w którym nastąpiło zdarzenie, dyrektor szkoły, do której uczęszczała pokrzywdzona, ratownicy na basenie, którzy zostali poinformowani o zaistniałym zdarzeniu, dyspozytor pogotowienia ratunkowego, a także pracownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, do którego zgłosiła się pokrzywdzona.

Źródło: opracowanie własne.

Zarówno w przypadku spraw, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2013 r., jak i w przypadku spraw, w których prawomocne skazanie za to przestępstwo nastąpiło w 2016 r. w zdecydowanej większości przypadków to pokrzywdzone same informowały policję o popełnieniu przez sprawcę czynu zabronionego. Podobna jest również liczba spraw, w których o popełnieniu przestępstwa policję zawiadamiali rodzice pokrzywdzonych – osiem spraw z 2013 r. i dziewięć spraw z 2016 r. Warto zwrócić uwagę, że w jednej ze spraw (z 2013 r.) sprawca sam zgłosił się na policję i poinformował, że dopuścił się przestępstwa zgwałcenia.

5. INFORMACJE NA TEMAT KAR WYMIERZANYCH SPRAWCOM

Kara wymierzona sprawcy¹⁰

Tabela 19 Kara wymierzona sprawcy w sprawach, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2013 r.	
Kara wymierzona sprawcy	Częstość
9 miesięcy pozbawienia wolności	1
10 miesięcy pozbawienia wolności + grzywna	1
1 rok pozbawienia wolności	4
1 rok pozbawienia wolności + grzywna	1
1 rok i 3 miesiące pozbawienia wolności	1
1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności + grzywna	1
2 lata pozbawienia wolności	10
2 lata pozbawienia wolności + grzywna	8
2 lata i 4 miesiące pozbawienia wolności	1

¹⁰ W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano karę łączną.

Tabela 19 cd.
Kara wymierzona sprawcy w sprawach, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2013 r.

Kara wymierzona sprawcy	Częstość
2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	2
3 lata pozbawienia wolności	9
3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	4
4 lata pozbawienia wolności	1
7 lat pozbawienia wolności	1
8 lat pozbawienia wolności	1

Źródło: opracowanie własne.

Najczęstszą karą wymierzaną sprawcom przestępstwa zgwałcenia w sprawach, w których prawomocne skazanie za to przestępstwo nastąpiło w 2013 r. była kara 2 lat pozbawienia wolności. Wymierzono ją wobec 10 sprawców. Nieco rzadziej, bo tylko w dziewięciu przypadkach, sądy decydowały się na wymierzenie wobec sprawcy kary 3 lat pozbawienia wolności. W ośmiu przypadkach karą wymierzoną sprawcy była kara 2 lat pozbawienia wolności oraz kara grzywny. Najsurowszą karą, jaką orzeczono za przestępstwo zgwałcenia, była kara 8 lat pozbawienia wolności; wymierzono ją w jednym przypadku. Karą najłagodniejszą była natomiast kara 9 miesięcy pozbawienia wolności, którą wymierzono także jednokrotnie.

Tabela 20
Kara wymierzona sprawcy w sprawach, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2016 r.

Kara wymierzona sprawcy	Częstość
3 miesiące pozbawienia wolności + 8 miesięcy ograniczenia wolności	1
4 miesiące pozbawienia wolności + 6 miesięcy ograniczenia wolności	1
4 miesiące pozbawienia wolności + 2 lata ograniczenia wolności	1
10 miesięcy pozbawienia wolności	1
1 rok pozbawienia wolności	3
1 rok pozbawienia wolności + grzywna	5
1 rok i 4 miesiące pozbawienia wolności	1
1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności	2
1 rok i 9 miesięcy pozbawienia wolności	1
2 lata pozbawienia wolności	10
2 lata pozbawienia wolności + grzywna	2
2 lata i 3 miesiące pozbawienia wolności	1
2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	3
2 lata i 8 miesięcy pozbawienia wolności	1
2 lata i 9 pozbawienia wolności	1
3 lata pozbawienia wolności	3
3 lata i 2 miesiące pozbawienia wolności	1
3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1

Tabela 20 cd.

Kara wymierzona sprawcy w sprawach, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2016 r.

Kara wymierzona sprawcy	Częstość
4 lata pozbawienia wolności	3
4 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	3
5 lat pozbawienia wolności	1
6 lat pozbawienia wolności	1
8 lat pozbawienia wolności	1
9 lat pozbawienia wolności	1
15 lat pozbawienia wolności	1

Źródło: opracowanie własne.

Najczęstszą karą wymierzaną sprawcom przestępstwa zgwałcenia w sprawach, w których prawomocne skazanie za ten czyn miało miejsce w 2016 r., była kara 2 lat pozbawienia wolności. Wymierzono ją bowiem wobec 10 sprawców. W pięciu przypadkach karą wymierzoną sprawcy była kara 1 roku pozbawienia wolności oraz orzeczona obok niej grzywna. Najsurowszą karą, jaką orzeczono za przestępstwo zgwałcenia, była kara 15 lat pozbawienia wolności. Wymierzono ją w jednym przypadku. Karą najłagodniejszą była kara 3 miesięcy pozbawienia wolności, obok której orzeczono karę 8 miesięcy ograniczenia wolności. Karę tę wymierzono jednokrotnie.

Jak nietrudno zauważyć, zarówno w przypadku spraw z 2013 r., jak i spraw z 2016 r. najczęściej orzekaną wobec sprawców przestępstwa zgwałcenia karą była kara 2 lat pozbawienia wolności. Fakt, że w 2016 r. najsurowszą karą, jaką sąd orzekł wobec sprawcy, była kara 15 lat pozbawienia wolności nie może prowadzić do wniosku, że zmiana trybu ścigania sprawcy przestępstwa zgwałcenia doprowadziła do tego, iż kary, jakie orzekano po tej nowelizacji wobec sprawców stały się surowsze, albowiem karę taką orzeczono zaledwie wobec jednego sprawcy. W pozostałych sprawach wymierzano kary są zbliżone do kar, jakie sądy zdecydowały się orzec w sprawach z 2013 r.

Czy warunkowo zawieszono wykonanie orzeczonej wobec sprawcy kary?

Tabela 21

Czy warunkowo zawieszono wykonanie wobec sprawcy kary w sprawach z 2013 r.?

Czy warunkowo zawieszono wykonanie orzeczonej wobec sprawcy kary?	Częstość	Procent
tak	17	36,9
nie	29	63,1

Źródło: opracowanie własne.

Jak ilustrują to powyższa i poniższa tabela, liczba spraw, w których sądy decydowały się na warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonej wobec sprawcy kary jest dokładnie taka sama zarówno, gdy chodzi o sprawy z 2013 r., jak w przypadku spraw, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2016 r.

Tabela 22 Czy warunkowo zawieszono wykonanie wobec sprawcy kary w sprawach z 2016 r.?		
Czy warunkowo zawieszono wykonanie orzeczonej wobec sprawcy kary?	Częstość	Procent
tak	17	34,0
nie	33	66,0

Źródło: opracowanie własne.

Kara wymierzona sprawcy w sytuacji, gdy przyznał się on do popełnienia czynu zabronionego¹¹

Tabela 23 Kara wymierzona sprawcy w sytuacji, gdy przyznał się on do popełnienia czynu zabronionego	
Kara	Częstość
10 miesięcy pozbawienia wolności	1
1 rok pozbawienia wolności	1
1 rok pozbawienia wolności + grzywna	2
1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności + grzywna	1
2 lata pozbawienia wolności	6
2 lata pozbawienia wolności + grzywna	4
2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
3 lata pozbawienia wolności	1
4 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
5 lat pozbawienia wolności	1
8 lat pozbawienia wolności	1

Źródło: opracowanie własne.

Karą, jaką najczęściej wymierzano sprawcom przestępstwa zgwałcenia, którzy przyznali się do popełnienia czynu zabronionego, była kara 2 lat pozbawienia wolności. Orzeczono ją wobec sześciu sprawców. Wobec czterech sprawców orzeczono karę 2 lat pozbawienia wolności wraz z karą grzywny, natomiast wobec dwóch sprawców orzeczono karę 1 roku pozbawienia wolności wraz z karą grzywny. Najłagodniejszą karą, którą sąd wymierzył wobec sprawcy przyznającego się do popełnienia czynu zabronionego, była kara 10 miesięcy pozbawienia wolności, najsurowszą zaś – kara 8 lat pozbawienia wolności.

Kara wymierzona sprawcy w sytuacji, gdy nie przyznał się on do popełnienia czynu zabronionego¹²

Karą, jaką najczęściej wymierzano sprawcom przestępstwa zgwałcenia, którzy nie przyznali się do popełnienia czynu zabronionego, była kara 2 lat pozbawienia

¹¹ W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano kary jednostkowe.

¹² W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano kary jednostkowe.

wolności. Orzeczono ją wobec 21 sprawców. Natomiast wobec 11 sprawców orzeczono karę 3 lat pozbawienia wolności, zaś wobec ośmiu sprawców orzeczono karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Najłagodniejszą karą, którą sąd wymierzył wobec sprawcy nieprzyznającego się do popełnienia czynu zabronionego była kara 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzeczona obok niej kara 8 miesięcy ograniczenia wolności, zaś najsurowszą – kara 15 lat pozbawienia wolności.

Tabela 24 Kara wymierzona sprawcy w sytuacji, gdy nie przyznał się on do popełnienia czynu zabronionego	
Kara	Częstość
3 miesiące pozbawienia wolności + 8 miesięcy ograniczenia wolności	1
4 miesiące pozbawienia wolności + 6 miesięcy ograniczenia wolności	1
9 miesięcy pozbawienia wolności	1
10 miesięcy pozbawienia wolności + grzywna	1
1 rok pozbawienia wolności	5
1 rok pozbawienia wolności + grzywna	4
1 rok i 3 miesiące pozbawienia wolności	1
1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności	3
1 rok i 9 miesięcy pozbawienia wolności	1
2 lata pozbawienia wolności	21
2 lata pozbawienia wolności + grzywna	7
2 lata i 3 miesiące pozbawienia wolności	1
2 lata i 4 miesiące pozbawienia wolności	1
2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	4
2 lata i 8 miesięcy pozbawienia wolności	1
2 lata i 9 miesięcy pozbawienia wolności	1
3 lata pozbawienia wolności	11
3 lata i 2 miesiące pozbawienia wolności	1
3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	8
4 lata pozbawienia wolności	4
4 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	2
6 lat pozbawienia wolności	1
7 lat pozbawienia wolności	2
15 lat pozbawienia wolności	1

Źródło: opracowanie własne.

Kara wymierzona sprawcy w sytuacji, gdy przyznał się on jedynie częściowo do popełnienia czynu zabronionego¹³

W sytuacji, gdy sprawca przyznał się jedynie częściowo do popełnienia czynu zabronionego, najłagodniejszą karą, jaka została wobec niego wymierzona, była

¹³ W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano kary jednostkowe.

kara 4 miesięcy pozbawienia wolności, obok której została wymierzona kara 2 lat ograniczenia wolności, zaś karą najsurowszą – była kara 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności (jak już wcześniej wskazano, z częściowym przyznaniem się przez sprawcę do popełnienia czynu zabronionego mamy do czynienia wtedy, gdy sprawca np. przyznał się do tego, że obcował płciowo z pokrzywdzoną, ale nie przyznał się, że doprowadził ją do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną czy też podstępem).

Tabela 25	
Kara wymierzona sprawcy w sytuacji, gdy przyznał się on jedynie częściowo do popełnienia czynu zabronionego	
Kara	Częstość
4 miesiące pozbawienia wolności + 2 lata ograniczenia wolności	1
1 rok pozbawienia wolności	1
1 rok i 4 miesiące pozbawienia wolności	1

Źródło: opracowanie własne.

Kary wymierzone sprawcom w poszczególnych kategoriach wiekowych

Kary wymierzone sprawcom w przedziale wiekowym poniżej 20 lat¹⁴

Tabela 26	
Kary wymierzone sprawcom w przedziale wiekowym poniżej 20 lat	
Kara	Częstość
9 miesięcy pozbawienia wolności	1
1 rok pozbawienia wolności	1
1 rok pozbawienia wolności + grzywna	2
1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności + grzywna	1
2 lata pozbawienia wolności	3
2 lata i 4 miesiące pozbawienia wolności	1
2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
3 lata pozbawienia wolności	2
3 lata i 2 miesiące pozbawienia wolności	1
3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	2
4 lata pozbawienia wolności	2
6 lat pozbawienia wolności	1

Źródło: opracowanie własne.

Najczęściej wymierzaną karą wobec sprawcy przestępstwa zgwałcenia, który w chwili popełnienia czynu nie miał ukończonych 20 lat, była kara 2 lat

¹⁴ W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano karę łączną.

pozbawienia wolności. Najłagodniejszą karą orzeczoną wobec takiego sprawcy była kara 9 miesięcy pozbawienia wolności, zaś najsurowszą karą – kara 6 lat pozbawienia wolności.

Kary wymierzane sprawcom w przedziale wiekowym 20–29 lat¹⁵

Tabela 27 Kary wymierzane sprawcom w przedziale wiekowym 20–29 lat	
Kara	Częstość
10 miesięcy pozbawienia wolności	1
1 rok pozbawienia wolności	2
1 rok pozbawienia wolności + grzywna	1
1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
2 lata pozbawienia wolności	10
2 lata pozbawienia wolności + grzywna	4
2 lata i 3 miesiące pozbawienia wolności	1
2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	3
2 lata i 8 miesięcy pozbawienia wolności	1
3 lata pozbawienia wolności	7
3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
4 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	2

Źródło: opracowanie własne.

Karą wymierzaną najczęściej wobec sprawców przestępstwa zgwałcenia należących do przedziału wiekowego 20–29 lat była kara 2 lat pozbawienia wolności. Wymierzono ją bowiem wobec 10 sprawców. Najłagodniejszą karą wymierzoną wobec sprawców należących do tego przedziału wiekowego była kara 10 miesięcy pozbawienia wolności, zaś najsurowszą – kara 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Kary wymierzane sprawcom w przedziale wiekowym 30–39 lat¹⁶

Najczęściej wymierzaną karą wobec sprawcy przestępstwa zgwałcenia należącego do przedziału wiekowego 30–39 lat była kara 1 roku pozbawienia wolności. Orzeczono ją wobec czterech sprawców należących do tego przedziału wiekowego. Najłagodniejszą karą była kara 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzeczona obok niej kara 8 miesięcy ograniczenia wolności, zaś najsurowszą karą – kara 15 lat pozbawienia wolności.

¹⁵ W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano karę łączną.

¹⁶ W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano karę łączną.

Tabela 28
Kary wymierzone sprawcom w przedziale wiekowym 30–39 lat

Kara	Częstość
3 miesiące pozbawienia wolności + 8 miesięcy ograniczenia wolności	1
1 rok pozbawienia wolności	4
1 rok i 4 miesiące pozbawienia wolności	1
2 lata pozbawienia wolności	3
2 lata pozbawienia wolności + grzywna	3
2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
2 lata i 9 miesięcy pozbawienia wolności	1
3 lata pozbawienia wolności	1
3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
4 lata pozbawienia wolności	2
5 lat pozbawienia wolności	1
8 lat pozbawienia wolności	2
9 lat pozbawienia wolności	1
15 lat pozbawienia wolności	1

Źródło: opracowanie własne.

Kary wymierzone sprawcom w przedziale wiekowym 40–49 lat¹⁷

Tabela 29
Kary wymierzone sprawcom w przedziale wiekowym 40–49 lat

Kara	Częstość
4 miesiące pozbawienia wolności + 6 miesięcy ograniczenia wolności	1
4 miesiące pozbawienia wolności + 2 lata ograniczenia wolności	1
10 miesięcy pozbawienia wolności + grzywna	1
1 rok pozbawienia wolności + grzywna	1
1 rok i 9 miesięcy pozbawienia wolności	1
2 lata pozbawienia wolności	3
3 lata pozbawienia wolności	2
4 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
7 lat pozbawienia wolności	1

Źródło: opracowanie własne.

Karą najczęściej wymierzaną sprawcom przestępstwa zgwałcenia należącym do przedziału wiekowego od 40 do 49 lat była kara 2 lat pozbawienia wolności. Wymierzono ją bowiem wobec trzech sprawców. Wobec dwóch sprawców natomiast wymierzono karę 3 lat pozbawienia wolności. Najłagodniejszą karą orzeczoną wobec sprawców należących do tego przedziału wiekowego była kara 4 miesięcy

¹⁷ W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano karę łączną.

pozbawienia wolności oraz orzeczona obok niej kara 6 miesięcy ograniczenia wolności, zaś najsurowszą – kara 7 lat pozbawienia wolności.

Kary wymierzane sprawcom w przedziale wiekowym 50–59 lat¹⁸

Tabela 30 Kary wymierzane sprawcom w przedziale wiekowym 50–59 lat	
Kara	Częstość
1 rok pozbawienia wolności + grzywna	2
1 rok i 3 miesiące pozbawienia wolności	1
2 lata pozbawienia wolności + grzywna	1
3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1

Źródło: opracowanie własne.

Najłagodniejszą karą wymierzoną wobec sprawców należących do przedziału wiekowego 50–59 lat była kara 1 roku pozbawienia wolności oraz orzeczona obok niej grzywna, zaś najsurowszą – kara 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Kary wymierzane sprawcom w przedziale wiekowym 60–69 lat¹⁹

Tabela 31 Kary wymierzane sprawcom w przedziale wiekowym 60–69 lat	
Kara	Częstość
2 lata pozbawienia wolności + grzywna	3

Źródło: opracowanie własne.

Karą wymierzoną wobec wszystkich sprawców przestępstwa zgwałcenia należących do przedziału wiekowego 60–69 lat była kara 2 lat pozbawienia wolności oraz orzeczona obok tej kara grzywny.

6. KARY WYMIERZANE SPRAWCOM W ZALEŻNOŚCI OD RELACJI ŁĄCZĄCEJ SPRAWCĘ Z POKRZYWDZONYM

Kary wymierzane sprawcom w sytuacji, gdy pomiędzy sprawcą a pokrzywdzonym występuje relacja mąż/żona²⁰

Najłagodniejszą karą wymierzoną sprawcy przestępstwa zgwałcenia w sytuacji, gdy pomiędzy nim a pokrzywdzonym wystąpiła relacja mąż/żona była kara

¹⁸ W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano karę łączną.

¹⁹ W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano karę łączną.

²⁰ W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano kary jednostkowe.

3 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzeczona obok niej kara 8 miesięcy ograniczenia wolności, zaś najsurowszą – kara 8 lat pozbawienia wolności.

Tabela 32
Kary wymierzane sprawcom w sytuacji, gdy pomiędzy sprawcą a pokrzywdzonym występuje relacja mąż/zona

Kara	Częstość
3 miesiące pozbawienia wolności + 8 miesięcy ograniczenia wolności	1
4 miesiące pozbawienia wolności + 6 miesięcy ograniczenia wolności	1
4 miesiące pozbawienia wolności + 2 lata ograniczenia wolności	1
10 miesięcy pozbawienia wolności	1
1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
2 lata pozbawienia wolności	5
2 lata pozbawienia wolności + grzywna	4
2 lata i 3 miesiące pozbawienia wolności	1
3 lata pozbawienia wolności	1
8 lat pozbawienia wolności	1

Źródło: opracowanie własne.

Kary wymierzane sprawcom w sytuacji, gdy sprawca i pokrzywdzona są osobami pozostającymi we wspólnym pożyciu²¹

Tabela 33
Kary wymierzane sprawcom w sytuacji, gdy sprawca i pokrzywdzona są osobami pozostającymi we wspólnym pożyciu

Kara	Częstość
2 lata pozbawienia wolności	6
2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
3 lata i 2 miesiące pozbawienia wolności	1
3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
6 lat pozbawienia wolności	1

Źródło: opracowanie własne.

Najłagodniejszą karą wymierzoną sprawcy w sytuacji, gdy sprawca i pokrzywdzona byli osobami pozostającymi we wspólnym pożyciu, była kara 2 lat pozbawienia wolności, zaś karą najsurowszą – kara 6 lat pozbawienia wolności.

Kary wymierzane sprawcom w sytuacji, gdy pomiędzy sprawcą a pokrzywdzonym występuje relacja rodzic/dziecko (w tym adoptowane)²²

Najłagodniejszą karą wymierzoną wobec sprawcy w sytuacji, gdy pomiędzy nim a pokrzywdzonym wystąpiła relacja rodzic/dziecko (w tym adoptowane) była

²¹ W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano kary jednostkowe.

²² W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano kary jednostkowe.

kara 2 lat pozbawienia wolności, zaś najsurowszą – kara siedmiu lat pozbawienia wolności. Najczęściej wymierzaną w tej sytuacji karą była kara 3 lat pozbawienia wolności, którą orzeczono wobec trzech sprawców.

Tabela 34 Kary wymierzone sprawcom w sytuacji, gdy pomiędzy sprawcą a pokrzywdzonym występuje relacja rodzic/dziecko (w tym adoptowane)	
Kara	Częstość
2 lata pozbawienia wolności	1
2 lata pozbawienia wolności + grzywna	1
2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
3 lata pozbawienia wolności	3
7 lat pozbawienia wolności	2

Źródło: opracowanie własne.

Kary wymierzone sprawcom w sytuacji, gdy sprawcą był członek rodziny inny niż mąż/zona czy rodzic/dziecko (w tym adoptowane)²³

Tabela 35 Kary wymierzone sprawcom w sytuacji, gdy sprawcą był członek rodziny inny niż mąż/zona czy rodzic/dziecko (w tym adoptowane)	
Kara	Częstość
2 lata pozbawienia wolności	2
3 lata pozbawienia wolności	1
4 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
15 lat pozbawienia wolności	1

Źródło: opracowanie własne.

W sytuacji, gdy sprawcą przestępstwa zgwałcenia był członek rodziny inny niż mąż/zona czy rodzic/dziecko (w tym adoptowane), najłagodniejszą karą orzeczoną wobec takiego sprawcy była kara 2 lat pozbawienia wolności, zaś najsurowszą – 15 lat pozbawienia wolności.

Kary wymierzone sprawcom w sytuacji, gdy sprawcą był znajomy²⁴

W sytuacji, gdy sprawcą przestępstwa zgwałcenia był znajomy pokrzywdzonej, najłagodniejszą karą, jaką sąd orzekł wobec takiego sprawcy, była kara 9 miesięcy pozbawienia wolności, zaś najsurowszą – kara 5 lat pozbawienia wolności. Najczęściej orzeczaną karą była w tym przypadku kara 2 lat pozbawienia wolności, którą orzeczono wobec sześciu sprawców, natomiast wobec pięciu sprawców orzeczono karę 3 lat pozbawienia wolności.

²³ W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano kary jednostkowe.

²⁴ W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano kary jednostkowe.

Tabela 36 Kary wymierzone sprawcom w sytuacji, gdy sprawcą był znajomy	
Kara	Częstość
9 miesięcy pozbawienia wolności	1
10 miesięcy pozbawienia wolności	1
10 miesięcy pozbawienia wolności + grzywna	1
1 rok pozbawienia wolności	3
1 rok pozbawienia wolności + grzywna	2
1 rok i 4 miesiące pozbawienia wolności	1
1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności	2
1 rok i 9 miesięcy pozbawienia wolności	1
2 lata pozbawienia wolności	6
2 lata pozbawienia wolności + grzywna	3
2 lata i 4 miesiące pozbawienia wolności	1
2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	2
2 lata i 8 miesięcy pozbawienia wolności	1
3 lata pozbawienia wolności	5
3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	3
4 lata pozbawienia wolności	3
4 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	2
5 lat pozbawienia wolności	1

Źródło: opracowanie własne.

Kary wymierzone sprawcom w sytuacji, gdy sprawcą była osoba obca wobec pokrzywdzonej²⁵

Tabela 37 Kary wymierzone sprawcom w sytuacji, gdy sprawcą była osoba obca wobec pokrzywdzonej	
Kara	Częstość
1 rok pozbawienia wolności	4
1 rok pozbawienia wolności + grzywna	4
1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności + grzywna	1
2 lata pozbawienia wolności	7
2 lata pozbawienia wolności + grzywna	3
2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	1
2 lata i 9 miesięcy pozbawienia wolności	1
3 lata pozbawienia wolności	2
3 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności	4
4 pozbawienia wolności	1

Źródło: opracowanie własne.

²⁵ W przypadku, gdy w ramach danej sprawy sprawca dopuścił się więcej niż jednego czynu zabronionego uwzględniano kary jednostkowe.

W sytuacji, gdy sprawcą przestępstwa zgwałcenia była osoba obca wobec pokrzywdzonej, najłagodniejszą karą jaką wymierzono takiemu sprawcy była kara 1 roku pozbawienia wolności, zaś najsurowszą – kara 4 lat pozbawienia wolności. Najczęściej orzecaną karą była w tym przypadku kara 2 lat pozbawienia wolności, którą orzeczono wobec 7 sprawców.

7. INFORMACJE NA TEMAT ŚRODKÓW KARNYCH I INNYCH ŚRODKÓW ORZEKANYCH WOBEC SPRAWCÓW

7.1. Środki karne, nawiązka, zadośćuczynienie za doznaną krzywdę orzekane przez sądy w sprawach z 2013 r.

Tabela 38 Jakie środki orzeczono wobec sprawcy?	
Środek	Częstość
brak	26
tylko zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną	9
tylko zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej	1
zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej	3
zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę	2
zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz nawiązka	2
tylko obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę	2
tylko nawiązka	1

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku spraw, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2013 r., najczęściej orzekanym wobec sprawcy środkiem karnym był zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną. Orzeczono go bowiem wobec aż dziewięciu sprawców. W 26 przypadkach sądy nie orzekły wobec sprawcy żadnego środka karnego ani też nawiązki czy zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Okres, na jaki orzeczono środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną

Tabela 39 Okres, na jaki orzeczono środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną	
Okres, na który orzeczono zakaz	Częstość
nie określono	2
3 lata	1
4 lata	6
5 lat	1
8 lat	1
10 lat	1

Źródło: opracowanie własne.

Najdłuższy okres, na jaki orzeczono środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną, to 10 lat, zaś najkrótszy – 3 lata. W dwóch przypadkach sądy nie określiły okresu, na jaki został orzeczony ten środek karny.

Okres, na jaki orzeczono środek karny w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej

Tabela 40 Okres, na jaki orzeczono środek karny w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej	
Okres, na jaki orzeczono zakaz	Częstość
10 lat	1

Źródło: opracowanie własne.

Środek karny w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej został orzeczony na okres 10 lat.

Okres, na jaki orzeczono środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej

Tabela 41 Okres, na jaki orzeczono środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej	
Okres, na jaki orzeczono zakaz	Częstość
nie określono	1
1 rok	1
10 lat	1

Źródło: opracowanie własne.

Najkrótszy okres, na jaki orzeczono środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz orzeczony obok niego środek karny w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej to 1 rok, zaś najdłuższy – 10 lat.

W jakiej wysokości została orzeczona nawiązka?

Tabela 42 W jakiej wysokości została orzeczona nawiązka?	
Wysokość nawiązki	Częstość
1000 zł	2
3000 zł	1

Źródło: opracowanie własne.

W dwóch przypadkach sądy zdecydowały się na orzeczenie wobec sprawcy nawiązki w wysokości 1000 zł, zaś w jednym przypadku – w wysokości 3000 zł.

W jakiej wysokości został orzeczony obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę?

Tabela 43 W jakiej wysokości został orzeczony obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę?	
Wysokość zadośćuczynienia	Częstość
1000 zł	1
1500 zł	1
2000 zł	1
3000 zł	1

Źródło: opracowanie własne.

Najniższa kwota zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, jaką sąd orzekł wobec sprawcy to 1000 zł, zaś najwyższa – 3000 zł.

Środki karne, nawiązka, zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, obowiązek naprawienia szkody orzekane w sprawach z 2016 r.

Tabela 44 Jakie środki orzeczono wobec sprawcy?	
Środek	Częstość
brak	18
tylko zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną	3
tylko zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej	1
zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej oraz obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę	1
zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej	11
zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę	1
zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz nawiązka	1
tylko obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę	5
zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej, obowiązek naprawienia szkody oraz obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę	1
nakaz opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną, zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej, obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę	1
zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną, zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej oraz obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę	5
tylko nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną	1

Źródło: opracowanie własne.

W przypadku spraw, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2016 r., najczęściej orzekanym wobec sprawcy środkiem karnym był zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną połączony z zakazem zbliżania się do niej. Orzeczono go bowiem aż wobec 11 sprawców. W 18 przypadkach sądy nie orzekły wobec sprawcy żadnego środka karnego ani też nawiązki, obowiązku naprawienia szkody czy też zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.

Okres, na jaki orzeczono środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną

Tabela 45 Okres, na jaki orzeczono środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną	
Okres, na jaki orzeczono zakaz	Częstość
nie określono	1
4 lata	2
6 lat	2
10 lat	1

Źródło: opracowanie własne.

Najkrótszy okres, na jaki orzeczono wobec sprawcy środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną to 4 lata, zaś najdłuższy – 10 lat. W jednej ze spraw sąd nie określił okresu, na jaki orzeczono ten środek karny.

Okres, na jaki orzeczono środek karny w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej

Tabela 46 Okres, na jaki orzeczono środek karny w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej	
Okres, na jaki orzeczono zakaz	Częstość
3 lata	2
5 lat	1

Źródło: opracowanie własne.

Środek karny w postaci zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej przez 3 lata został orzeczony dwukrotnie, zaś wobec jednego ze sprawców środek ten orzeczono na 5 lat.

Okres, na jaki został orzeczony środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej

Tabela 47 Okres, na jaki został orzeczony środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej	
Okres, na jaki orzeczono zakaz	Częstość
nie określono	3
3 lata	7
4 lata	1
5 lat	2
10 lat	1
15 lat	1

Źródło: opracowanie własne.

Środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną oraz orzeczone obok niego środek karny, jakim jest zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej zostały w aż siedmiu przypadkach orzeczone na okres 3 lat. Jest to zarazem najkrótszy okres, na jaki zostały orzeczone te środki. Natomiast najdłuższy okres ich obowiązywania wobec sprawcy to 15 lat.

Okres, na jaki orzeczono środek karny w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną

Tabela 48 Okres, na jaki orzeczono środek karny w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną	
Okres, na jaki orzeczono nakaz	Częstość
nie określono	1

Źródło: opracowanie własne.

W sytuacji, w jakiej sąd zdecydował się na orzeczenie wobec sprawcy środka karnego wyłącznie w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną nie określił on okresu, na jaki środek ten został orzeczony.

Okres, na jaki został orzeczony środek karny w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną połączony z zakazem zbliżania się do pokrzywdzonej

Tabela 49 Okres, na jaki został orzeczony środek karny w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną połączony z zakazem zbliżania się do pokrzywdzonej	
Okres, na jaki orzeczono środek karny	Częstość
2 lata	1
3 lata	1

Źródło: opracowanie własne.

W sytuacji, w jakiej sądy orzekały wobec sprawców środek karny w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzoną połączony z zakazem zbliżania się do pokrzywdzonej, najkrótszy okres, na jaki obydwie te środki zostały orzeczone to 2 lata, zaś najdłuższy – 3 lata.

W jakiej wysokości została orzeczona nawiązka?

Tabela 50 W jakiej wysokości została orzeczona nawiązka?	
Wysokość nawiązki	Częstość
2000 zł	1

Źródło: opracowanie własne.

Tylko w jednym przypadku sąd zdecydował się na orzeczenie wobec sprawcy nawiązki. Jej wysokość wyniosła 2000 zł.

W jakiej wysokości został orzeczony obowiązek naprawienia szkody?

Tabela 51 W jakiej wysokości został orzeczony obowiązek naprawienia szkody?	
Wysokość obowiązku naprawienia szkody	Częstość
1100 zł	1

Źródło: opracowanie własne.

Podobnie jak w przypadku nawiązki, również tylko w jednej ze spraw sąd postanowił orzec wobec sprawcy obowiązek naprawienia wyrządzonej pokrzywdzonej szkody. Kwota, jaką wówczas ustalił wynosiła 1100 zł.

W jakiej wysokości został orzeczony obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę?

Tabela 52 W jakiej wysokości został orzeczony obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę?	
Wysokość zadośćuczynienia	Częstość
1000 zł	1
1500 zł	1
2000 zł	3
3000 zł	3
5000 zł	2
6000 zł	1
20000 zł	3

Źródło: opracowanie własne.

Najniższa kwota zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, jaką orzekł sąd, to 1000 zł, zaś najwyższa – 20000 zł, przy czym podkreślenia wymaga fakt, że kwotę tę orzeczono aż trzykrotnie. Trzykrotnie została również orzeczona kwota 2000 zł oraz kwota 3000 zł.

8. INFORMACJE NA TEMAT PRZESŁUCHAŃ POKRZYWDZONEJ

Ile razy przesłuchiowano pokrzywdzoną?

W przypadku spraw, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2013 r., zaledwie w 13 przypadkach pokrzywdzone w postępowaniu karnym były przesłuchiwane tylko jeden raz, co stanowi 25% wszystkich pokrzywdzonych. W 20 przypadkach przesłuchanie pokrzywdzonej odbyło się dwukrotnie – najczęściej były one przesłuchiwane jeden raz w postępowaniu przygotowawczym

i jeden raz w postępowaniu sądowym. W ośmiu sprawach pokrzywdzoną przesłuchiowano trzy razy, w dziewięciu sprawach – aż cztery razy. Jedna pokrzywdzona była przesłuchiwana pięć razy, jedna natomiast aż sześciokrotnie.

Tabela 53
Ile razy przesłuchiowano pokrzywdzoną w sprawach z 2013 r.?

Ile razy przesłuchiowano pokrzywdzoną?	Częstość	Procent
1 raz	13	25,0
2 razy	20	38,5
3 razy	8	15,3
4 razy	9	17,4
5 razy	1	1,9
6 razy	1	1,9

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 54
Ile razy przesłuchiowano pokrzywdzoną w sprawach z 2016 r.?

Ile razy przesłuchiowano pokrzywdzoną?	Częstość	Procent
1 raz	31	62,0
2 razy	14	28,0
3 razy	1	2,0
4 razy	2	4,0
5 razy	2	4,0

Źródło: opracowanie własne.

Jeżeli chodzi natomiast o sprawy, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2016 r., to w zdecydowanej większości przypadków (31 spośród 50, co stanowi 62%) pokrzywdzone były przesłuchiwane tylko jeden raz w postępowaniu karnym. W 14 przypadkach pokrzywdzone przesłuchiowano dwukrotnie (najczęściej jeden raz w postępowaniu przygotowawczym, a następnie jeden raz w postępowaniu sądowym). Jedna pokrzywdzona została przesłuchana trzykrotnie. Dwie pokrzywdzone przesłuchiowano cztery razy, a dwie inne aż pięciokrotnie.

Czy nagrano przesłuchanie pokrzywdzonej?

Tabela 55
Czy nagrano przesłuchanie pokrzywdzonej? – sprawy z 2013 r.

Czy nagrano przesłuchanie pokrzywdzonej?	Częstość	Procent?
Tak	5	9,6
Nie	47	90,4

Źródło: opracowanie własne.

W sprawach, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia miało miejsce w 2013 r., przesłuchanie pokrzywdzonej nagrano zaledwie w pięciu przypadkach, co stanowi 9,6%. W zdecydowanej większości przypadków – 47 (90,4%) przesłuchanie pokrzywdzonej nie było nagrywane.

Tabela 56 Czy nagrano przesłuchanie pokrzywdzonej? – sprawy z 2016 r.		
Czy nagrano przesłuchanie pokrzywdzonej?	Częstość	Procent?
Tak	38	76
Nie	12	24

Źródło: opracowanie własne.

W sprawach, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia miało miejsce w 2016 r., aż w 38 przypadkach nagrano przesłuchanie pokrzywdzonej, co stanowi 76%. Przesłuchanie pokrzywdzonej nie było natomiast nagrywane w 12 sprawach (24%).

9. PODSUMOWANIE

Przeprowadzona w ramach przedmiotowego projektu badawczego analiza akt spraw karnych prowadzi do wniosku, że zmiana trybu ścigania sprawcy przestępstwa zgwałcenia nie wpłynęła w żaden sposób na wysokość kar wymierzanych sprawcom, a mianowicie nie doprowadziła do tego, iż kary orzekane przez sądy po tej nowelizacji stały się surowsze. Zarówno w przypadku spraw z 2013 r., jak i spraw z 2016 r. najczęściej orzekaną wobec sprawców przestępstwa zgwałcenia karą była kara 2 lat pozbawienia wolności. Co więcej, liczba spraw, w których sądy decydowały się na warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonej wobec sprawcy kary, jest dokładnie taka sama zarówno gdy chodzi o sprawy z 2013 r., jak w przypadku spraw, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2016 r.

Przedmiotowa zmiana nie miała również wpływu na to, jak kształtuje się kwestia podmiotu zawiadamiającego o popełnieniu przestępstwa zgwałcenia. Zarówno przed wejściem w życie nowelizacji, jak i po jej wejściu w życie to pokrzywdzona sama najczęściej zawiadamiała organy ścigania o popełnieniu przez sprawcę przestępstwa zgwałcenia na jej szkodę. Podobna jest również liczba spraw, w których o popełnieniu przestępstwa zawiadamiali policję rodzice pokrzywdzonych – osiem spraw z 2013 r. i dziewięć spraw z 2016 r.

Także analiza czasu trwania postępowania przygotowawczego w sprawach, w których prawomocne skazanie za przestępstwo zgwałcenia nastąpiło w 2013 r. oraz w sprawach, w których skazanie to nastąpiło w 2016 r., prowadzi do wniosku, że zmiana trybu ścigania sprawcy tego przestępstwa w żaden sposób nie wpłynęła na skrócenie czasu trwania postępowania przygotowawczego. Zarówno w sprawach z 2013 r., jak i w sprawach z 2016 r. postępowanie przygotowawcze trwało bowiem najczęściej od ponad 2 miesięcy do 3 miesięcy. Najkrótszy czas trwania postępowania przygotowawczego w sprawach z 2013 r. oraz w sprawach z 2016 r. był podobny – odpowiednio 22 dni i 2 tygodnie.

Abstract

Paulina Banaszak, *Change of the Manner of Prosecuting Perpetrators of Rape in the Light of Case File Studies*

The paper presents detailed results of a case law study conducted as part of a research project entitled: 'Evaluation of Change of the Mode of Prosecuting Perpetrators of Rape. Theoretical and Empirical Analysis', implemented in 2018 in the Section of Criminal Law and Process of the Institute of Justice in Warsaw. The study aimed to determine what influence the change of the mode of prosecuting the offence of rape, introduced by the Act of 13 June 2013 on Amendments to the Act – Criminal Code and the Act – Code of Criminal Procedure had on the length of preparatory proceedings, the severity of punishments administered to perpetrators, the entities notifying that an offence was committed, etc. The article draws attention to such criminological aspects as the perpetrators' sex, age, or education level. It also includes a description of victims' characteristics.

Keywords: offence of rape, manner of prosecuting, mode of prosecution, results of case file study

Streszczenie

Paulina Banaszak, *Zmiana trybu ścigania sprawcy przestępstwa zgwałcenia w świetle wyników badań aktowych*

W artykule zaprezentowane zostały szczegółowe wyniki badania aktowego przeprowadzonego w ramach projektu badawczego pt. „Ocena zamiany trybu ścigania sprawcy przestępstwa zgwałcenia. Analiza teoretyczno-empiryczna” zrealizowanego w 2018 r. w Sekcji Prawa i Procesu Karnego Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości w Warszawie. Celem badania było ustalenie, jak zmiana trybu ścigania sprawcy przestępstwa zgwałcenia wprowadzona ustawą z 13.06.2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego wpłynęła m.in. na czas trwania postępowania przygotowawczego, wysokość wymierzanych sprawcom kar, a także podmiot zawiadamiający o popełnieniu przestępstwa. W artykule zwrócono również uwagę na aspekty kryminologiczne, takie jak chociażby płeć, wiek czy też wykształcenie sprawcy. Dokonano także charakterystyki pokrzywdzonych.

Słowa kluczowe: przestępstwo zgwałcenia, tryb ścigania, wyniki badania aktowego

Literatura:

1. Aebi M.F., Galma A., Gordon B. i in., *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics 2014*, Helsinki 2014;
2. Banaszak P., *Zmiana trybu ścigania sprawcy przestępstwa zgwałcenia – analiza teoretyczna*, Prawo w Działaniu 2019, nr 37;
3. Siemaszko A. [red.] *Atlas przestępczości w Polsce*, Warszawa 2015.